

Viktor Car Emin i njegova uloga u razvoju hrvatskog školstva i dječje književnosti u Istri: znanstveni projekt

Voditeljica i utemeljiteljica: izv. prof. dr. sc. Vjekoslava Jurdana

Viktor Car Emin, hrvatski književnik i publicist, rođen je 1870. u Kraju kod Lovrana, a umro je u Opatiji 1963. godine. Književno stvaralaštvo Viktora Cara Emina opsežno je i raznoliko, a kao pripadnik druge generacije istarskih preporoditelja veći dio svoga opusa objavljuje u jeku hrvatskog narodnog preporoda u Istri.

Unutar hrvatskog narodnog preporoda u Istri jedna od temeljnih zadaća bila je pokretanje i razvoj hrvatskog školstva, a unutar te zadaće valjalo je djeci i mladeži pružiti književnu tiskanu riječ. Najbrži i vrlo učinkovit način da se to postigne jest pokretanje dječjih listova, kao komplementarno sredstvo narodne borbe, uz postojeće centralno glasilo za odrasle – list *Naša sloga*. Toga se prihvatio hrvatski književnik, narodni borac i tajnik Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru – Viktor Car Emin.

U tom okviru valja sagledati i njegovo stvaralaštvo za djecu koje je zapravo neistraženo, a posebice i Eminova uloga u pokretanju i uređivanju dječjih časopisa. Car svoje stvaralaštvo za djecu započinje u časopisu *Mladi Istran*. Taj je časopis počeo izlaziti s podnaslovom „List za mladi svijet“ u Malom Lošinj, 15. siječnja 1906. godine, a izlazio je do 1908. godine. Nakon prestanka izlaženja „Mladog Istrana“, agilni članovi Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru uvidjeli su prazninu pa su nastojali pokrenuti novi časopis. Te se zadaće latio Viktor Car Emin, tada upravitelj Općinske škole za daljnju naobrazbu u Opatiji i vrijedni tajnik Družbe. On je 1909. godine pokrenuo književni mjesečnik „Mladi Istranin. List za mladi svijet“. Opatija je bila mjesto njegova izlaženja. Tiskao se u opatijskoj Knjigotiskarni V. Tomičić i dr. Vlasnik i urednik bio mu je Viktor Car Emin koji u listu objavljuje i svoje tekstove pod pseudonimom Lujo Dorčić.

Taj časopis izlazio je samo jedno godište (1909.). U njegovu posljednjem 12. broju tiskana je obavijest da će časopis nadalje izlaziti pod nazivom *Mladi Hrvat*. Prvi broj časopisa *Mladi Hrvat* izašao je u siječnju 1910. godine. Imao je isto mjesto izlaženja kao i njegov prethodnik – Opatija, isti format, istu tiskaru, istog vlasnika i odgovornog urednika – Viktora Cara Emina. U vremenu svoga trajanja (1910.-1914.) *Mladi Hrvat* je izlazio jednom mjesečno.

Svakako, valja istaknuti da su „Mladi Istran/Mladi Istranin/Mladi Hrvat“ jedan od najbolje uređivanih dječjih časopisa u Hrvatskoj, s velikim brojem suradnika, tada najpoznatijih pisaca za djecu, i štoviše, odigrali su veoma važnu ulogu utječući na mladi naraštaj.

U listopadu 2019. godine izv. prof. dr. sc. Vjekoslava Jurdana (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti – Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) pokrenula je znanstveni projekt **Viktor Car Emin i njegova uloga u razvoju hrvatskog školstva i dječje književnosti u Istri**.

Taj znanstveni projekt verificirale su dvije znanstvene ustanove te je postao međuinstitucijski: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i Centar za istraživanje književnosti i kulture Učiteljskog fakulteta u Zagrebu i po trajanju je dvogodišnji (CIDKK-2019-08)

Ciljevi projekta: Istražiti i proučiti tekstove za djecu Viktora Cara Emina (1870.- 1963.) u časopisima za djecu koje je Emin pokrenuo i uređivao. Pokazati temeljnu ulogu stvaralaštva za djecu unutar hrvatskog narodnog preporoda u Istri i razvoja hrvatskog školstva na području Istre, Hrvatskog primorja i otoka.

Ovdje nije riječ, tek o „dječjim“ tekstovima, nego o temeljima hrvatskog identiteta u Istri, a školstvo i dječja književnost kroz časopise bili su glavni i temeljni (političke) oblici borbe za hrvatsku samobitnost. Upravo ti temelji na kojima počiva današnja suvremena hrvatska kultura i identitet (u Istri i općenito) ovim će se projektom istražiti, osvijetliti i adekvatno valorizirati.

Istražena građa i činjenice povezat će se s 150. obljetnicom Eminova rođenja, koja će se obilježiti u 2020. godini, te izgradnjom interpretacijskoga centra u rodnom Eminovu mjestu: Kraju u općini Mošćenička Draga. Ondje će biti pohranjena cjelokupna Eminova ostavština za koju se skrbi Gradska knjižnica iz Opatije. Cilj je integrirati nove spoznaje koje će biti istražene u ovom projektu u tu memorijalnu zbirku. Lokalna zajednica prepoznala je važnost ovoga projekta te će dosezi istraživanja biti djelatno integrirani u naznačeni poduhvat.

U projekt su uključeni i mladi istraživači, diplomanti Fakulteta te se tako uvode u znanstveni rad.

Istražena građa bit će diseminirana u znanstvene i stručne časopise, a konačni cilj je objavljivanje opsežne znanstvene monografije, temeljno uz podršku Gradske knjižnice koja nosi ime Viktora Cara Emina.

Metodologija ili opis istraživanja U okviru složene tematike hrvatskog narodnog preporoda u Istri istražit će se na korpusu onodobnih časopisa (*Mladi Istranin, Mladi Hrvat*) tekstovi koje je pisao Viktor Car Emin. Istražit će se tematski, motivski, idejni i formalni slojevi u tim tekstovima. Koji je udio književno-umjetničke invencije u tim tekstovima, a koliko je prinosa ideoloških, političkih, socijalnih, i pedagoških. Zanima nas i relacija Eminovih tekstova unutar teorijskog okvira o temi siročeta u hrvatskoj književnosti a unutar crno-bijele podjele likova u složenom (političkom) kontekstu u Istri na prijelazu 19. u 20. stoljeće. Sve to u složenom kontekstu suodnosa, suživota Hrvata i Talijana na naznačenom području. A zatim i u glavnom okviru, a to je povijest hrvatske (dječje) književnosti.

Očekivani rezultati Projekt će ponuditi znanstvenoj, stručnoj i općoj javnosti tekstove za djecu koje je pisao Emin (a koji su nedostupni jer su u starim časopisima) te će se osvijetliti onaj dio Eminova stvaralaštva koji u dosadašnjim književno-kritičkim, književno-povijesnim čitanjima toga stvaralaštva nije bio analiziran. Upravo ta „slijepa pjega“ i unutar hrvatske dječje književnosti, kao i opće književnosti i povijesti u Hrvatskoj, ovim istraživanjem bit će barem preliminarno nešto osvijetljenija.

Voditeljica projekta: : izv.prof.dr.sc. Vjekoslava Jurdana

Glavni istraživači na projektu: izv.prof.dr.sc. Vjekoslava Jurdana, Alen Klančar, mag. prim. educ., Mariela Tomičić, mag. prim. educ.

Vanjski suradnici:

1. Suzana Šturm-Kržić, dipl.knjižničarka, ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice „Viktor Car Emin“ Opatija
2. Elena Rudan, doc.dr.sc., predsjednica Katedre Čakavskog sabora općine Mošćenička Draga, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija, (MB:261671, CROSBİ BAZA)
3. Riccardo Staraj, dipl.oecc., načelnik općine Mošćenička Draga i predsjednik Zajednice Talijana u Mošćeničkoj Dragi
4. Nadija Rubeša, predsjednica Udruge građana Kraj

